

כיצד ניגשים לטיפול במקרה של מידע בלתי מורשה

חוק 16 הינו אחד החוקים הגדולים, המורכבים והקשים ליישום. החוק מטפל בכל מה שקשור למידע אסור והשימוש בו. ככל שאנו צוברים ניסיון רב יותר, ובהתאם, שופטים שחקנים ברמה גבוהה יותר, אנו נחשפים לרבדים חדשים הקשורים לחוק 16. במאמר זה נעסוק בסעיפים ב' ו-ד' לחוק המטפלים במידע אסור מהשותף, וננסה לתת כלים מעשיים למנה"ת להתמודד בהצלחה עם מקרים מסוג זה.

הדבר הבסיסי ביותר שעל מנה"ת להקפיד עליו, הינו עבודה לפי הנוהל התקין. מנ"ת שיקפיד על כך יהיה בעל סיכוי מצוין להגיע לפסיקה טובה, וגם עם סיכוי נמוך יותר לערעור. על הנוהל הנ"ל נרחיב בהמשך.

בכל המקרים שבהם אנו מטפלים בחשש לשימוש במידע אסור שהגיע מהשותף, אנו שוקלים שינוי תוצאה, אך ורק כאשר מצטברים 3 גורמים:

1. האם יש מידע אסור ולמי מהשחקנים בשולחן?
2. האם, לשותפו של המפר, קיימות חלופות הגיוניות (בהכרזה ו/או במשחק) לחלופה המנצחת שנבחרה בפועל?
3. האם המידע האסור עודד, בצורה מובהקת, את החלופה שנבחרה?

שוב, מספיק כי על אחת מן השאלות שלעיל התשובה היא "לא" בכדי לפסול את האפשרות של שינוי תוצאה בלוח, לפי חוק זה..

כיצד נחליט לאיזו תוצאה לשנות?? פשוט מאוד.. נכריח את שותפו של המפר לבחור בחלופה אחרת ונראה מה היה קורה בלוח.. למה הכוונה? הבה נראה דוגמא:

N	E	S	W
1♣	1♥	1♠	2♥
2♠	4♥	**P	P
4♠	End		

תוצאה: 4♠=.

נניח כי אין מחלוקת על ההיסוס של דרום בסיבוב ההכרזה השני, ונניח כי מצאנו שההיסוס מעודד את הכרזת 4♠ (החלופה שנבחרה בפועל), ונניח כי מצאנו שלצפון יש חלופה הגיונית של 'פאס', הרי שנכריח את צפון להכריז 'פאס', ולפיכך החוזה הסופי יהיה 4♥ ע"י מזרח, וכעת עלינו לקבוע מה היה קורה אם היד היתה משוחקת בחוזה זה..

הבה נרחיב לגבי כ"א מהסעיפים וננסה לגבש את נוהל העבודה הנכון לפיו על מנה"ת לפעול. הדבר הראשון שעלינו לעשות הוא לבסס את העובדות. לעיתים קוראים לנו באמצע המכרז בכדי 'לשמור זכויות' ולפעמים אנו נתקלים במקרה בפעם הראשונה רק לאחר שהלוח כבר שוחק, אך בכל מקרה עלינו לבסס עובדות ולהחליט האם קיים בלוח מידע בלתי מורשה, ולמי. ישנם מקרים בהם עצם ההחלטה האם קיים בכלל מידע אסור יהיה 'לב' המקרה.. מס' דוגמאות:

סעיף 1 – האם יש מידע אסור, ולמי מהשחקנים בשולחן ♣ איסוף וביסוס העובדות

בכל המקרים מסוג זה, ולא משנה האם הטיפול שלנו במקרה מתחיל כעת או שזהו מקרה 'מתגלגל', הוא לבסס את העובדות בכדי לקבוע האם קיים מידע אסור ולמי. חשוב ביותר, בכל הפעמים שמנה"ת אוסף ומבסס עובדות, לנסות לעשות זאת קרוב ככל האפשר למקרה עצמו (לפני שהשחקן התייעץ עם עורך-דינו J), ולשאל שאלות פתוחות, כאלו שלא מנחות את השחקן לתשובה אותה אתה מצפה לשמוע. לאחר שאספת וביססת את העובדות לגבי המקרה, שיטות הכרזה וסימונים, במידת הצורך, הנחה את השחקנים לרשום את התוצאה שהושגה בפועל בדף התוצאות ואמור להם כי תחזור בהמשך לתת להם את פסיקתך.

תחרות זוגות – צפון-דרום פגיעים, מחלק צפון.

N	E	S	W
1♣	1♥	1♠	4♥
**p	p	x	end

החזה נופל 4 פעמים, ומזרח – מערב מתלוננים כי הדאבל של דרום נעזר ב'פאס' האיטי של צפון.. בדף התוצאות כל הזוגות בצפון-דרום שיחקו את היד ב- 4♠ וביצעו בין 10 ל- 12 לקיחות. אך כל זה, כמו גם הקלפים של כל שחקן יכולים להיות לא רלוונטיים.. כאשר אתה מבסס את העובדות אתה מגיע למסקנה כי היה היסוס קל כנראה 5-7 שניות. אתה ממשיך וחוקר ומסתבר כי מערב אמר 'סטופ' לפני שהכריז 4♥ אך לא השתמש בכרטיס מתיבת ההכרזות. לאור מידע זה עלינו לקבוע כי למערב אין מידע אסור!! בהכרזה מסוג זה, כאשר לא נעשה שימוש בכרטיס ה'סטופ', חשיבה של עד 10 שניות נחשבת כלא מעבירה מידע אסור לשותף (לפי החלטת ועדת חוקה). ולכן לא נשקול אפילו לשנות תוצאה.

תחרות זוגות – כולם פגיעים, מחלק צפון

N	E	S	W
1♠	2♠	3♣	3NT
		X	2NT
4♠	End		

אתה נקרא לשלחן לאחר סיבוב ההכרזות הראשון ע"י דרום המספר כי שאל וקיבל הסבר 'גסטם' (♠+♥), ואילו כעת, כשתורו של צפון, נזכר מערב לתקן את הסברו ל'מייקלס' (♥+♠). אפשרת לדרום (ובהמשך גם למערב) לשנות את הכרזתו והמכרז המשיך כמתואר לעיל. בגמר המשחק אתה נקרא שוב לשולחן, הפעם ע"י מערב המתלונן כי צפון ידע להכריז מיד 4♠, עם פתיחה מינימלית וחמישייה בלבד בספייד, על סמך הכרזת 3♣ שבוטלה. אחרת היה קורא, לדבריו, 'פאס' ואז מזרח-מערב יכולים למצוא בקלות חוזה הקרבה טוב של 5♣.. גם במקרה זה אין משמעות האם טענותיו של מערב 'מחזיקות מים' מבחינה ברידיג'יסטית וזאת מכיוון שצפון עשה, אולי, שימוש במידע כפי שטוען מערב, אך זהו מידע חוקי לחלוטין עבורו בהיותו צד חף במקרה של שינוי ההכרזה (חוק 22), ולכן כל מידע העולה מההכרזה שנלקחה בחזרה הינו חוקי עבורו ואין שום דבר לא אתי בכך שצפון מנצל את המידע הנ"ל לטובתו..

סעיף 2 - האם, לשותפו של המפר, קיימות חלופות הגיוניות (בהכרזה ו/או במשחק) לחלופה המנצחת שנבחרה בפועל?

לאחר שביססנו את העובדה כי קיים מידע אסור וברור לנו למי הוא אסור, אנו יכולים להתקדם בטיפול במקרה. כעת עלינו לבדוק האם לשחקן שקיבל מידע בלתי מורשה, הייתה חלופה הגיונית, בהכרזה או במשחק, לזו שנבחרה בפועל, שהרי אם נגיע למסקנה כי לשחקן אין חלופה הגיונית ברור לחלוטין כי בחירתו לא הושפעה מהמידע הבלתי מורשה. כאן אנחנו נכנסים לתחום נוסף המקשה עלינו בטיפול במקרים כאלה. מה זה 'חלופה הגיונית'? החוק מגדיר חלופה הגיונית כפעולה שהייתה נשקלת ע"י חלק משמעותי של שחקנים ברמתם של השחקנים המעורבים. כלומר, אם לפחות רבע מהשחקנים, ברמתו של השחקן המעורב, היו שוקלים לבצע הכרזה/משחק מסוימים הרי שבהגדרה זוהי 'חלופה הגיונית'. שימו לב שלא צריך אפילו שהשחקנים איתם אני מתייעץ יאמרו כי היו בוחרים בפעולה זו, עצם העובדה כי הם שקלו אותה זה מספיק!! בשלב זה עלינו להתייעץ עם שחקנים, ברמתו של השחקן המדובר ולשאול אותם מה הם היו מכריזים/משחקים.. אנו נותנים להם את היד וההכרזה ולא מספרים במילה, אן חצי מילה, מה הייתה ההפרה בשולחן שבעטיה הגענו למעמד התייעצות זה. מבחינה פרקטית לא קל תמיד לעמוד במשימה זו. לא תמיד מנה"ת יודע את רמת השחקנים המעורבים, ולא קל למצוא שחקנים, ברמה מתאימה, שלא שיחקו את היד ושלא מעורבים בתחרות עם הזוגות המעורבים במקרה וכו', אך עדיין זהו הנוהל המחייב שלפיו עלינו לפעול. במידה ומדובר בתחרות מקומית במועדון אני ממליץ, בכל מקרה, להתקשר למנ"ת בכיר ולהתייעץ עמו. למנ"ת בכיר יש מספיק ניסיון כדי להתאים את רמתו לפי הצורך ולכן ברמה הפרקטית הוא יכול לשמש כפאנל השחקנים שאינו בנמצא..

תחרות קבוצות, צפון – דרום פגיעים, מחלק צפון

		♠ AKT5 ♥ 75 ♦ QJT98 ♣ 54		
♠ J9764 ♥ J964 ♦ A765 ♣ ---	N W S	E	♠ Q32 ♥ KQ8 ♦ 4 ♣ KJT832	
		♠ 8 ♥ AT32 ♦ K32 ♣ AQ976		

N	E	S	W
P	1♣	X**	1♠
2♠	P	3♥	P
3NT	End		

** לאחר בירור ארוך על משמעות 1♣ (בטר מינור).

בגמר המשחק, ולאחר שהחזזה בוצע, מתלוננים מזרח-מערב כי צפון ידע להכריז 3NT ללא עוצר בקלאב, עקב שאלותיו של דרום במהלך המכרז.. אין מחלוקת על העובדות. כיוון שלצפון מידע אסור (שאלותיו ובירוריו של השותף), עלינו לבדוק האם יש לו חלופה הגיונית להכרזת 3NT. עלינו לגשת למס' שחקנים, ברמתו של צפון, רצוי שלא שיחקו (וכמובן לא ישחקו) את היד, להראות להם את הקלפים של צפון ולתת להם את ההכרזה עד השלב הבעייתי ולשאול אותם מה היו מכריזים, או בין מה למה הם מתלבטים. במידה ולפחות 30% מהם, לפחות יסקלו, הכרזה/קריאה שונה מ- 3NT הרי שבהגדרה, הכרזה/קריאה זו הינה חלופה הגיונית. בדוגמא זו אני משוכנע כי תימצא לפחות חלופה הגיונית אחת ל- 3NT, ולכן הטיפול במקרה ימשך.

תחרות זוגות / מזרח - מערב פגיעים, מחלק מערב

		♠ ♥ ♦ ♣	954 AKJ63 A85 J4		
♠ ♥ ♦ ♣	KQ2 T5 QJT43 A52	N E S		♠ ♥ ♦ ♣	A863 Q982 962 63
		♠ ♥ ♦ ♣	JT7 74 K7 KQT987		

N E S W

1♦

1♥ P 1NT End

מזרח מוביל את ה- ♠3 מחוץ לתור ומנה"ת נקרא לשולחן. מנה"ת מסביר את האופציות. לפי חוק 54. (כמובן שצריך להסביר למערב שה- ♠3 אצל מזרח הוא UI. - חוק 50)

דרום בוחר לא לקבל ואוסר הובלה ב- ♠. הקלף של מזרח חוזר ליד ומערב מוביל את ה- ♠Q, הכרוז זוכה בדומם עם האס ומוביל ♠J הזוכה בלקיחה ו- ♣ נוסף אותו לוקח מערב עם האס. כעת מוביל מערב ♠K, ♠Q וספייד נוסף וההגנה זוכה ב- 5 לקיחות (4 ספייד + 1 קלאב).

בגמר המשחק קורא הכרוז למנה"ת וטוען כי מערב ידע לעבור לספייד בעקבות החריגה של שותפו ואילולא חריגה זו היה ממשיך בדיימונד והכרוז היה זוכה ב- 9 לקיחות (5 קלאב + 2 דיימונד + 2 הארט).

כיוון שלמערב מידע אסור כאמור עלינו לבדוק האם הייתה חלופה הגיונית של משחק ♠K בלקיחה הרביעית. זוהי דוגמא בה קביעת השאלה הנידונה תושפע ביותר מרמת השחקן. שחקן שידע לומר לי כי לפי שיטת הסימון שלהם שותפו שלל את ה- ♠K, ולכן לדרום שכבר מסומן עם ♠K + ♠KQ לא יכול להיות ♠A שהרי הכריז 1NT.. שחקן זה, כנראה, לא השתמש במידע האסור, וחשוב שבעת ההתייעצות עם שחקנים ברמה המתאימה, נאמר

להם מה מסמנים הקלפים ששיחק השותף, לפי שיטתו של הזוג. לעומת זאת, אם צפון-דרום הינם זוג מתחיל, שלא מיומן בסימונים בהגנה ובספירת יד ואולי גם לא ממש מבין את ההבדל בין שיטות חישוב התוצאות, יש סיכוי גבוה כי מערב נעזר במידע האסור, וחשוב, שוב, לראיין שחקנים כמוהו..

בכל מקרה, אם מצאנו כי המשחק של ה-K♠ הינו 'משחק אוטומטי', כלומר אפילו רבע מהשחקנים שראיינו לא שקלו אפילו משחק של קלף אחר, הרי שהטיפול במקרה הסתיים והתוצאה עומדת. במידה ומצאנו כי קיימת חלופה הגיונית הרי שעלינו להמשיך לעבוד על המקרה.

תחרות קבוצות / צפון – דרום פגיעים, מחלק צפון

		♠ 94 ♥ --- ♦ 9864 ♣ K987653		
♠ JT62 ♥ AJT74 ♦ QJ5 ♣ Q	N W S	E	♠ A853 ♥ K852 ♦ T72 ♣ T4	
		♠ KQ7 ♥ Q963 ♦ AK5 ♣ AJ2		

N	E	S	W
P	P	1♣	1♥
3♣*	3♥	4NT	P
5♣**	End		

*ניתן 'אלרט' והוסבר כמזמין (10-12 נק')
** 0 או 3 מתוך 5

תוצאת השולחן: 5♣=, 600 נק' לצפון – דרום

אתה נקרא לשולחן ומזרח-מערב מתלוננים על ההסבר השגוי.. מנה"ת צריך לוודא את העובדות, ולבקש לראות את כרטיס השיטות. לפי כרטיס השיטות של צפון-דרום 3♣ = חלש, 5♣ = 0 או 3 אסים מ-5.

לצפון יש מידע אסור מכך ששמע את ההסבר שניתן ע"י שותפו ♠ צפון יודע כי שותפו שכח את השיטה וזהו מידע בלתי מורשה עבורו. נראה די ברור כי ישנה חלופה הגיונית של להראות אס אחד J. כאשר נראיין שחקנים, נגיד להם כי הכרזת 3♣ מראה יד חלשה (זוהי השיטה) ולא נספר להם על ההסבר השגוי שניתן בשולחן.

סעיף 3 – האם המידע הבלתי מורשה עודד את החלופה שנבחרה?

לאחר שביססנו את העובדות ומצאנו כי למקבל המידע האסור אכן יש לפחות חלופה הגיונית אחת לחלופה שנבחרה, עלינו לבדוק עוד דבר אחד לפני שניגש לשינוי התוצאה, האם המידע הבלתי מורשה עודד, בצורה מובהקת, את החלופה שנבחרה? הבה נסביר למה התכוון המשורר. הסתכלו על שלושת מהלכי ההכרזה הבאים:

מקרה ראשון

	N	E	S	W
RKCB - 4NT קונטרול 4♦ - 4♣ ספלינטר	P	1♥	P	4♣
* מזרח-מערב זוג קבוע בליגה ארצית	p	4♦	P	4NT
	P	5♦	P	**5♥

בין מה למה התלבט מערב?

מקרה שני

	N	E	S	W
				P
2♣ - תמיכה בספייד, יד טובה	1♣	1♠	X	2♣*
	P	2♠	X	P
	2NT	P	**3♦	P
	3NT	End		

מה אנו למדים מההיסוס של דרום?

מקרה שלישי

	N	E	S	W
Quantitative – 4NT				1NT
				P **4NT

וכעת... מה ניתן להסיק על ידו מזרח מכך שהתלבט?

במקרה הראשון, כיוון שנבחרה ההכרזה החלשה ביותר ברור כי החלופה הנוספת אותה שקל מערב הייתה חזקה יותר. לפיכך המידע הבלתי מורשה יכול לעודד המשך הכרזה, אך אינו מעודד 'פאס'. כלומר, אם מזרח יכריז כעת הכרזה נוספת בהחלט עלינו לחשוש כי בחירתו הושפעה מן המידע הבלתי מורשה.

בשפת מנ"ת אנו קוראים למצב זה H+.

במקרה השני המצב שונה. האם ההתלבטות הייתה בין 3♦ ל-3NT, או ל'פאס'? נראה כי דרום מביע ספק ביכולתו של 2NT להתבצע ולכן נראה כי לא שקל הכרזת משחק מלא. אם המידע האסור מעודד משהו הרי זה 'פאס'. כלומר, אם צפון יכריז כעת הכרזה נוספת הדבר אינו יכול להיות בעזרת המידע הבלתי מורשה.

בשפת מנ"ת אנו קוראים למצב זה H-.

במקרה השלישי לא ניתן להסיק דבר, וחצי דבר, מהיסוס של מזרח. אין שום דרך לדעת האם החלופה הנוספת שנשקלה הייתה חזקה יותר או חלשה יותר. לפיכך, גם אם מערב יקרא 'פאס' וגם אם יכריז הלאה, לא נוכל לטעון כי בחירתו הושפעה מן המידע הבלתי מורשה.

בשפת מנ"ת אנו קוראים למצב זה H=.

גם סעיף זה ביישום חוק 16 נושא בחובו שילוב של קושי ועבודה שחורה. לפי הנוהל עלינו, שוב, לפנות לשחקנים ברמת השחקן המדובר, והפעם לתת להם את הנתונים (קלפים, הכרזות, שיטות וכו') כולל החרیגה, שאלתנו תהיה: "מה אתה מקיש מהחרیגה"? בדומה לסעיף 2, מומלץ בנוסף (או בליט ברירה, במקום) להתייעצות שחקנים להתייעץ עם מנ"ת בכיר.

תחרות קבוצות / אין פגיעים, מחלק צפון

ידו של מזרח:	N	E	S	W
♠ KQJ4	P	1♥	P	**2♥
♥ AQT83				
♦ 95	p	3♥	P	4♥
♣ 85				
	End			

בגמר המשחק, לאחר שבחוזר בוצע, קורא לך דרום ומספר לך כי 'שמר זכויות' לאחר שמזרח הכריז 3♥ ומספר כי מערב חשב כ-30 שניות לפני הכרזתו הראשונה. דרום מתלונן כי מזרח ידע להמשיך להכריז עקב כך ואחרת ברור כי היה קורא 'פאס'..

מזרח-מערב מסכימים עם העובדה כי הייתה חשיבה ארוכה לפני הכרזת 2♥.

האם יש למזרח מידע בלתי מורשה? כן. ההיסוס.

האם יש למזרח חלופה הגיונית? כן. 'פאס'.

האם המידע הבלתי מורשה עודד את החלופה שנבחרה? לא. כיצד יכול מזרח לדעת אם שותפו התלבט בין 2♥ להכרזה חזקה יותר, או שאולי התלבט בין 2♥ ל'פאס'? התשובה היא כי מזרח אינו יכול לדעת, ולכן לא ניתן לטעון כי הכרזתו (המנצחת) התבססה על שימוש במידע בלתי מורשה, ולכן עלינו לאשר את תוצאת השולחן, אפילו שיהיה קשה מאד להסביר זאת לשחקנים..

תחרות קבוצות / כולם פגיעים, מחלק מערב

		♠ KJ87 ♥ T95 ♦ KQ8 ♣ A85	
♠ 942 ♥ J873 ♦ AJ7 ♣ K76	N W S E		♠ AQ653 ♥ Q6 ♦ 52 ♣ QT42
		♠ T ♥ AK42 ♦ T9643 ♣ J93	

	N	E	S	W
				P
	1♣	1♠	X	2♣*
	P	2♠	X	P
	2NT	P	**3♦	P
	3NT	End		

מזרח הוביל ב- 5♠ והעשר בדומם זכה בלקיחה. הכרוז הוביל דיימונד אל ידו ובסופו של דבר הצליח לבצע את החוזה הממוזל. בגמר המשחק קורא לך מזרח ומתלונן על הכרזתו של צפון 3NT שברור כי נעזרה בחשיבה הארוכה של דרום לפני שהכריז 3♦. אתה מברר ומוצא שאכן היה היסוס משמעותי ומובהק מצד מזרח בסיבוב ההכרזה השלישי. אתה מוסיף לבדוק ולראיין ומוצא כי לצפון חלופה הגיונית מובהקת בדמות 'פאס' (כל השחקנים ששאלת אמרו כי היו בוחרים בחלופה זו), אך האם העובדה כי קיים מידע בלתי מורשה ובנוסף קיימת חלופה הגיונית מספיקה בכדי שנשנה את התוצאה?? לא ולא!! עלינו לבדוק האם המידע הבלתי מורשה עודד את החלופה שנבחרה. מה יכול צפון להסיק מהתלבטותו של דרום? האם דרום התלבט בין 3♦ ל- 3NT (H+), או בין 3♦ ל'פאס' (H-), או אולי לא ניתן לדעת מאיזה כיוון הייתה ההתלבטות (H=)?? אם דרום היה שוקל משחק מלא הוא לא היה בוחר ב- 3♦, אלא מכריז 3NT או 'פאס'. העובדה כי דרום בחר לבסוף ב- 3♦, שהינה ההכרזה המראה יד מינימלית ביותר, מראה בצורה מובהקת כי התלבטותו הייתה בין 3♦ ל'פאס' ולכן ברור לא עודדה את החלופה שנבחרה ועלינו לאשר את תוצאת השולחן.

לסיכום:

- אסוף את כל העובדות התקפות קרוב ככל האפשר למקרה.
- כאשר אתה שואל שאלות הקפד שהשאלות יהיו פתוחות ולא מנחות
- אל תתבייש לרשום.
- הבהר לעצמך האם, ולמי קיים מידע בלתי מורשה.
- התייעץ עם שחקנים תמיד אם הדבר אפשרי.
- הקפד כי רמת השחקנים הנ"ל תהיה דומה לרמת השחקן שעל הפרק.
- בעת הראיון אל תספר מה דעתך או מה דעתם של מרואיינים נוספים.
- רק כאשר קיבלתי תשובה חיובית על כל שלושת השאלות שנידונו במאמר זה אשנה את תוצאת השולחן.
- כאשר אני משנה תוצאה, עלי להחליט לאיזה חוזה היו מגיעים ואז גם להחליט כמה לקיחות היו מתבצעות בחוזה זה.
- כל טיפול בחוק 16 מומלץ להתייעץ עם מנ"ת בכיר לפני מתן פסיקתכם לשחקנים.